Correctievoorschrift VWO

2023

tijdvak 1
vrijdag 05 mei
07.30 - 10.30 uur

Papiamentu

Het correctievoorschrift bestaat uit:
1 Regels voor de beoordeling
2 Algemene regels
3 Vakspecifieke regels
4 Een beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 30, 31 en 32 van het Landsbesluit eindexamens vwo-havo-vsbo d.d. 23-06-2008, PB 2008 no 54.
Voor de beoordeling zijn de volgende passages van bovenvermelde artikelen van het Landsbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.
3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
4 De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen van toepassing:

1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, .., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
3.4 indien slechts een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
3.5 indien meer dan een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan een antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.

5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar een keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

7 Indien de examinator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dit examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij dient de fout of onvolkomenheid wel mede te delen aan het ETE. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen door het ETE rekening gehouden.

8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

9 Het cijfer voor dit examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor dit examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer. Dit cijfer kan afgelezen worden uit omzettingstabellen die beschikbaar worden gesteld na bepaling van de definitieve cesuur door het ETE.

3 Vakspecifieke regels

Voor het vak Papiamentu VWO zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Teksten met vragen

1.1 Bij de beoordeling van antwoorden op open vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.

1.2 Bij enkele open vragen wordt aangegeven dat de kandidaat zich aan een bepaalde antwoordlengte moet houden. Indien de kandidaat bij een dergelijke vraag een antwoord geeft dat inhoudelijk volledig goed is en dat strikt, dus zonder enige overschrijding, binnen de gegeven antwoordlengte valt, *kan* daarvoor een extra deelscore van 1 scorepunt toegekend worden. Dit wordt in het beoordelingsmodel aangegeven.

2 Samenvatting

2.1 De beoordeling van de samenvatting geschiedt aan de hand van een overzicht van de in de opdracht gevraagde informatie-elementen.

2.2 Bij het toekennen van het aantal scorepunten aan de informatie-elementen dient gelet te worden op de inhoud, samenhang en formulering:

- Inhoud: de informatie-elementen dienen inhoudelijk correct te worden weergegeven.
- Samenhang: indien de kandidaat een aantoonbaar onjuist verband legt tussen twee informatie-elementen, dienen aan één van beide, afhankelijk van de gemaakte fout, geen punten te worden toegekend.
- Formulering: de weergave van de informatie-elementen moet begrijpelijk zijn voor een lezer die de uitgangstekst niet kent.

2.3 Voor spelfouten worden geen punten afgetrokken. Hetzelfde geldt voor idiomatische en grammaticale oneffenheden, tenzij een inhoudselement er minder juist, minder volledig of zelfs fout door wordt.

2.4 Het is de kandidaat toegestaan het genoemde maximumaantal woorden in de samenvattingsopgave met 10% van het aantal toegestane woorden te overschrijden. Indien door de kandidaat het aantal toegestane woorden met meer dan 10% wordt overschreden, worden voor de grotere overschrijding per vijf woorden 2 scorepunten afgetrokken. Zie verder het beoordelingsmodel.

Voor dit centraal schriftelijk examen Papiamentu VWO eerste tijdvak 2023 kunnen maximaal 48 scorepunten worden behaald. Het examen bestaat uit twee teksten met 19 vragen en een tekst met een samenvattingsopdracht.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.
Alle open vragen moeten in het Papiamentu beantwoord zijn.
De antwoorden op de open vragen dienen uiteraard beoordeeld te worden op basis van hetgeen in Algemene regels 2.3.3 vermeld wordt.

Teksto 1 Degenerá te na un proletariado digital?

1 **B**

2 **A**

3 **maximumscore 2**
- ehèmpel 1
- kontradikshon 1

4 **B**

5 **maximumscore 3**
Voorbeelden van juiste antwoorden:
- ... Silicon Valley / e fanátikonan di e estado digital 1
- a poderá di / a sklabisá enseñansa / ta determiná kiko ta pasa den enseñansa. 1

OF
- ... enseñansa ta adaptá su mes 1
- na direktiva di Silicon Valley. / na loke e fanátikonan di e estado digital ta konsipiá. 1

- Indien inhoudelijk juist antwoord in niet meer dan 20 woorden 1

Indien compleet geciteerd uit alinea 4 of voor antwoorden als:
enseñansa ta sufri / ta víktima, *geen punt toekennen*.

6 **B**

7 **B**

8 **maximumscore 2**
Twee van de volgende drie voor elk 1 punt:
envolví, krítiko, suphetivo

9 **D**

10 maximumscore 4

NÒ pasobra

- e ta di opinion ku internèt a trese hopi kos bon/benefisio, 1
- si/basta nos logra neutralisá/evitá invashon di nos privasidat, 1
- (asta) lo nos mira un renasementu di mente. / internèt lo por mehorá nos komo hende. 1
- Indien inhoudelijk juist antwoord in niet meer dan 35 woorden 1

NB: Indien geantwoord SÍ, geen punten toekennen.

Indien NÒ, maar zonder (correcte) motivatie, geen punten toekennen.

Teksto 2 Katibunan di pantaya, lanta for di soño!

11 C

12 C

13 D

14 A

15 B

16 D

17 D

18 D

19 maximumscore 4

ponensia	Keen	Schnitzler	Stiegler	ningun
1	X	X		
2			X	
3				X
4	X			

Per regel beoordelen; per correct ingevulde regel 1 scorepunt toekennen.

Teksto 3 Por mantené matrimonio?

20 maximumscore 19

Vraag	Antwoord	Scores

In een goede samenvatting (200 woorden) moeten de volgende informatie-elementen opgenomen zijn. Verdeling van de deelscorepunten over de verschillende elementen is hierbij aangegeven. Het onderstaande is een voorbeelduitwerking. Uitwerkingen in andere bewoordingen met gelijke strekking zijn uiteraard mogelijk.

Fenómeno tratá ***(max 2p)***

- Tin hopi pareha ku ta pone un punto tras di nan relashon pa 1
- numeroso problema di diferente índole den relashon/matrimonio. 1

Statistik ***(max 3p)***

- Segun statistik, si un pareha ta keda huntu shete aña, chèns ta grandi ku nan ta perserverá mas tantu tempu / matrimonio no ta dura asina tantu aña mas. 1
- Sobrá sifra ta mustra ku ta eksistí un kansansio den relashon, 1
- i ku mas di un di kada tres matrimonio ta padesé di / ta sukumbí na esei. 1

Kuminsamentu i riesgo ***(max 3p)***

- Tur kos a kuminsá asina bunita, ku namoramentu. 1
- (Lamentablemente,) hende enamorá ta ignorá tur otro intuishon kompleta-mente (i asta eliminá nan) / namoramentu ta hasi hende siegu i surdu. 1
- P'esei / Pero skohementu di e pareha korekto ta difísil. / ta un asuntu trabahoso. 1

Kousa di e problemanan ***(max 4p)***

- Ta yega e momento ku / Diripiente, 1
- tin nesesidat pa koregí e pareha. / komportashon di bo pareha ta kuminsá forma un opstákulo. / pareha ta desaroyá di otro manera ku abo ta deseá/spera di dje. / niun di dos no ta tuma na man di otro mas. 1
- Relashon seksual por ta un malechor. / Riba tereno seksual por presentá diferensia. 1
- Bida matrimonial ta haña menasa eksterno tambe. 1

Kon ta dil ku nan i konsekuensia ***(max 5p)***

- Mester disidí di tin rèspèt pa komportashon/opinion di bo pareha òf nò. 1
- Por ta ku un di boso tin ku adaptá su mes. / tin ku kambia. 1
- Pero esaki ta impliká ku bo ta tofer ku bo idiosinkrasia. / ku bo propio personalidat. 1
- Ta yega na e punto unda e promé racha den amor ta presentá, 1
- ku por influensiá e namoramentu negativamente. / ku por bira un sker masha lihé. 1

Konklushon ***(max 2p)***

- (Konklushon ta ku ta bo) mester traha duru na bo relashon. 1
- Ta bo mes so por determiná si ta bale la pena keda huntu. /
  Kada ken tin ku disidí pa su mes si ta mihó keda huntu òf nò. 1

Regeling met betrekking tot woordgrensoverschrijding (200 woorden) van de samenvatting

Tel het exacte aantal woorden. Voor de eerste overschrijding met 20 woorden dienen geen scorepunten te worden afgetrokken. Voor elke volgende overschrijding dienen per 5 woorden steeds 2 scorepunten te worden afgetrokken tot een maximum van 19 scorepunten. De toepassing van de aftrekregeling kan nooit leiden tot een negatieve score bij deze samenvattingsopgave. De minimumscore voor de opdracht is 0.

Schematisch:	*t/m 220 woorden:*	*0 scorepunten aftrek*
	221 - 225:	*2 scorepunten aftrek*
	226 - 230:	*4 scorepunten aftrek*
	231 - 235:	*6 scorepunten aftrek*
	236 - 240:	*8 scorepunten aftrek*
	241 - 245:	*10 scorepunten aftrek*
	246 - 250:	*12 scorepunten aftrek*
	251 - 255:	*14 scorepunten aftrek*
	256 - 260:	*16 scorepunten aftrek*
	261 - 265	*18 scorepunten aftrek*
	266 wrd en meer:	*19 scorepunten aftrek*